

der en jernstang eller en gammel bro, der vidner om, at der har været en vej.

Grusvejen ud til isen bliver stadig vedligeholdt som en del af turismen, det er en meget populær tur at køre ud til indlandsisen i store firehjulstrukne busser og få lov til at gå en kort tur der.

Der er også på indlandsisen og grusvejen hjem, at **Kangerlussuaq maraton** bliver afviklet.

Turen op kendte vi, men udsigten var stadig lige imponerende, så man kan nemt nyde turen. Det er så specielt et område, at jeg savner ord for at beskrive det. Når man går i en dal, er der pukler på 5 meter i diameter og 2 meter høje, som vi zigzagger os igennem, 1 km længere fremme er det store klodser, hvor man går i de smalle korridorer og må gå store buer om kæmpe huler. Hvis man kigger tæt på isen, så er der små stjerner i isen, på størrelse med en enkrone. Isen er ofte lidt sløret, men overalt er der små huler fra sommerens afsmeltning. De er så fyldt op med vand, der er frosset igen, det er helt klar is, så nede i isen er der mange små stænger af klar is. Man bruger mange timer på at iagttage, undres og imponeres over isens mangfoldigheder.

Vi trækker vores pulke i snor i stedet for med faste stænger af flere årsager. Det giver et mere fleksibelt system, som er nemt at lave, og når man går på meget flade områder, har man generelt ikke brug for stabiliteten fra faste stænger. Det gør det også meget nemmere, når man holder pauser, skal af med noget tøj eller skal have tørre handsker på. Så kan man gå tilbage uden at skulle spænde af. Men her, hvor det går op og ned, skal man passe på, fordi så kan pulkene indhente en. På vej ned i et mindre hul nåede jeg ikke væk, og min ene pulk ramte mig lige i læggen. »Av for helvede!« Så husker man at lette røven næste gang.

Vi når endnu en gang frem til vores depot fra i går, vi læsser af ved siden af alt det andet, og i godt tempo går det tilbage mod teltet og varm mad.

Vi slæber depot op igennem bræfaldet. Ca. 65 kg hver. Bemærk, at vi er bundet sammen på førsteturen, af sikkerhedsmæssige årsager.

Et godt stykke ind i bræfaldet ca. 5 km i luftlinje.

Vel tilbage bliver der skruet godt op i for to primusser, så varmen breder sig i teltet, og vi får lavet noget mad og varmt at drikke. Det er ikke så tit, at man får mørbradbøf i telt, så mange venlige tanker til Birthe.

Vi sad og så på kort, satellitbilleder osv. da Jesper sagde, han følte sig lidt dårlig. Man er jo en god kammerat, så der var fuld hån på. At det nok var fordi han var for fed her i starten. Jeg kikkede dog til primusserne, men kunne ikke se, de brændte urent. Det er en ny type, vi har med, men vi har testbrændt dem i mange timer derhjemme. Så hånen fortsatte. Dumt! For pludselig fik jeg det mega dårligt og skulle kaste op med det samme. Vi er begge så erfarne, at vi ved, det ikke er godt, og at det nok er primusserne, så vi slukker lynhurtigt begge primusser og åbner teltet for at få luft, hvilket passer helt fint, for Jesper må også kaste op ud af teltet. Vi bliver begge to meget hurtigt rigtigt dårlige nu. Det er ikke godt, alting bliver uoverskueligt, vi kravler i soveposerne, og det er en kraftanstrengelse i sig selv. Det begyndte at svie i øjnene, og en dundrende hovedpine kom hurtigt. Vi kan virkelig ikke hjælpe hinanden, vi er helt færdige, og i løbet af de næste 2-4 timer kaster Jesper op 8 gange, og jeg 10. Kroppen ryster helt ustyrligt. Bare det, at vi skulle tisse på et tidspunkt og måtte kravle ud gav store problemer. Det er ikke nemt at tisse og kaste op samtidig, sagde Jesper efterfølgende.

Vi var bare to stakler, der lå og rystede og ikke havde mere at kaste op. Jesper fik over lang tid åbnet medicintasken, og vi fik hver en hovedpinepille og en stikpille, der stopper kvalme. Det hjalp. Så kunne vi endelig sove, men det var en meget urolig nat. Sikke en oplevelse.

Næste morgen var vi begge o.k. igen, der var ingen tvivl om, at vi havde fået CO-forgiftning fra primusserne, så vi skiftede pakninger, dyser osv., før vi startede op igen, og siden var der aldrig problemer med dem. Vi ved stadig ikke, hvad det skyldtes, men urent har de brændt, og CO er noget farligt stads.

CO-forgiftning

Kulilte (carbonmonoxid, CO) er en farveløs og lugtfri gas, der er giftig. Forgiftning med CO skyldes oftest inhalation af udstødningsgas eller røg. CO binder sig til hæmoglobin (Hb) med en affinitet, der er 250 gange større end ilt, hvorved iltkapaciteten i blodet reduceres med vævshypoksi til følge.

COHb måles på arteriepunktur og udgør den procentdel af hæmoglobin, som har CO bundet. Normalværdien er 0-1,5%, dog helt op til ca. 10% hos rygere. CO fortrænges fra Hb, hvis iltkoncentrationen i indåndingsluften er høj nok. Behandlingen er derfor primært normobar oxygen (NBO), hvor halveringstiden (T) for COHb er 60-90 min.

Ved akut CO-forgiftning er hovedpine et dominerende symptom. Almene symptomer viser sig ved kvalme, svimmelhed og træthed. Kan yderligere lede til bl.a. bevidsthedssvækkelse, hyperrefleksi og kramper.

I Danmark blev der i årene 2002-2004 registreret mellem 251 og 325 CO-forgiftninger årligt. Typisk fordi folk har grillet indenfor eller har en utæt brændeovn. Desuden er der en del selvmordsforsøg med udstødnings gas fra en bil.

CO-forgiftning

I jagten på Nordpolen var der mange forsøg, før det lykkedes Peary at nå Nordpolen 6. april 1909. I 1897 prøvede tre svenskere, S. A. Andrée, Niels Strindberg og Knut Fränkel, at flyve til Nordpolen i en luftballon. De forsvandt, og først 33 år senere fandt man deres lig, film og dagbøger på en lille ø-gruppe nær Spitsbergen, hvor de var fløjet fra. Øen hed Hvideøen, her lå de døde i deres telt, man gætter på, de er blevet CO-forgiftet af deres petroleumsovn. Svenskeren Per Olof Sundman skrev i 1968 bogen »Andrées luftfærd« om ekspeditionen. Den modtog Nordisk Råds Litteraturpris og blev senere filmatiseret af Jan Troell med Max von Sydow i titelrollen.

Vi fik en ordentlig gang mad og diskuterede, om vi skulle gå videre eller blive en dags tid, fordi vi havde været så dårlige. Vi følte os dog begge rimelig klar til at gå, i hvert fald en kort dag.

Vi ringede til vagthavende officer ved GLK og meldte vores ekspedition til, med ekspeditionsnummer og startsted. Det skal man, så de ved, hvilke ekspeditioner der er i gang, hvis der sker

uheld, og derefter måtte vi overnatte på isen. Fra og med den 15. marts.

Vi pakkede alt ned og gik op sidste gang, og så begiver vi os af sted. Vi er begge meget trætte og afkræftede efter i går, så vi starter langsomt og sørger for at holde pause hver 30. min og drikke og spise godt, men selv om vi kun skal gå til depotet i dag og ikke ned igen, bliver det en lang dag, og jeg må indrømme, jeg havde svært ved at nyde udsigten, men vi kom frem, igen i dejligt vejr. Minus 20 grader og sol, dog let vind og let fygning.

Vi slog lejr og kunne gå tidligt i poserne og få noget godt at spise, og så var det bare om at få en god nats søvn.

Den 16. marts var endnu en flot dag, vi skulle stadig op igennem bræfaldet, men det var en lidt mindre stigning en den første, og vi kunne derfor gå med halvdelen af læsset, ca. 100 kg. Vi kom rigtigt fint derudad med de ekstra kg, området var stadig godt puklet, men meget anderledes i forhold til det første stykke. Vi kom til en kæmpe revne, som vi kendte fra tidligere, den er ca. 20 meter bred, og MEGET dyb, man kan ikke se bunden, og går mindst mellem 60 og 100 meter ned. Der er flere kæmpe snebroer over revnen, og vi går derfor ud og kikker under disse for at sikre os, at de går hele vejen ned i dybet, så de ikke knækker. Snebroen, vi valgte at bruge, var 20 meter bred og fortsatte så vidt vi kunne se hele vejen nedad, men man er alligevel lidt spændt, når man går over. Vi er ikke i reb, igen en afvejning af risikoen, og om man tror, man kan holde hinanden ved så et stort fald. Men man får virkelig ærefrygt for isen. Det er imponerende at se sådan en kæmpe spalte/smeltevandsflod.

Vi bevæger os ind i et område, som præcis ligner et frosset hav. Der er ispukler overalt, de ligner bølger, der er frosset på 1 sekund. På toppene ligger der sne, der er en lille smule vind, så det flyger lidt, som var det bølgeskum, der flyver. Igen slår scenen benene væk under en.

Vinden er lidt kølig, så hættten skal af og på hele tiden. Så fryser man, så sveder man osv. Jesper havde fået for meget tøj på, så han måtte skifte. Det er lige så slemt som at fryse, for sve-